

10.01.1989, Salı
Sayı: 20045

Milletlerarası Andlaşma

Karar Sayısı : 88/13558

1 Ekim 1988 tarihinde Ankara'da imzalanan ekli Türkiye - Fas Karma Ekonomik Komisyonu 4 üncü Dönem Toplantısı Tutanağı'nın onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 30/11/1988 tarihli ve EİOA-II-6833-4712 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 11/12/1988 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Kenan EVREN
Cumhurbaşkanı

I. K. ERDEM Başbakan V.			
I. K. ERDEM Devlet Bak.-Başbakan Yrd.	K. OKSAY Devlet Bakanı	A. TENEKEÇİ Devlet Bakanı	K. İNAN Devlet Bakanı
M. YAZAR Devlet Bakanı V.	Y. B. ÖZAL Devlet Bakanı	A. KAHVECİ Devlet Bakanı	M. YAZAR Devlet Bakanı
C. ÇİÇEK Devlet Bakanı	M. TOPAÇ Adalet Bakanı	E. VURALHAN Millî Savunma Bakanı	M. KALEMLİ İçişleri Bakanı
H. C. GÜZEL Dışişleri Bakanı V.	A. K. ALPTEMOÇİN Maliye ve Gümrük Bakanı	H. C. GÜZEL Millî Eđt. Genç. ve Spor Bak.	İ. S. GİRAY Bayındırlık ve İskân Bak.
N. KİTAPÇI Sađ. ve Sos. Yard. Bak.	E. PAKDEMİRLİ Ulaştırma Bakanı	H. H. DOĞAN Tarım Orman ve Köylüleri Bak.	İ. AYKUT Çalışma ve Sos. Gúv. Bak.
Ş. YÜRÜR Sanayi ve Ticaret Bakanı	F. KURT Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak.	M. T. TİTİZ Kültür ve Turizm Bakanı	

Türkiye - Fas Karma Ekonomik Komisyonu 4. Dönem Toplantısı Tutanak
(Ankara, 29 Eylül - 1 Ekim 1988)

Türkiye - Fas Karma Ekonomik Komisyonu 4. Dönem Toplantısı 29 Eylül - 1 Ekim 1988 tarihlerinde Ankara'da yapılmıştır.

Türk Heyetine Devlet Bakanı Sayın Mehmet YAZAR başkanlık etmiştir.

Fas Heyetine Başbakan nezdinde Ekonomik İşlerden Sorumlu Bakan Sayın Moulay Zine ZAHIDI başkanlık etmiştir.

Her iki heyet üyeleri bu tutanak ekinde gösterilmiştir.

Türk Heyeti başkanı açış konuşmasında mevcut ekonomik ve ticari ilişkilerin iki ülkenin gerçek potansiyelini yansıtmadığına dikkati çekerek, bu ilişkilerin dengeli bir şekilde geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi gerektiğini belirtmiş ve bu amaçla, iki ülke kuruluşları arasında iş ziyaretlerinin ve her iki ülkede düzenlenen fuar ve sergilere iştirakin özendirilmesinin önemine değinmiştir.

Fas Heyeti Başkanı cevaben, Fas Krallığı Hükümeti'nin, iki ülke arasındaki mevcut ekonomik işbirliğinin geliştirilmesindeki istekliliğini vurgulamıştır.

Sayın Bakan Moulay Zine ZAHIDI, Türk müteşebbislerini ilgilendirecek geniş iş imkânları sağlayan yönlendirici bir plânın Fas tarafından yakın zamanda kabul edildiğini Türk tarafına bildirmiştir.

Sayın Bakan Moulay Zine ZAHIDI Ankara'daki ikameti sırasında bu dönem çalışmalarını dışında,

- Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Kaya ERDEM,
- Devlet Bakanı Sayın Cemil ÇİÇEK,
- Bayındırlık ve İskân Bakanı Sayın Safa GİRAY,
- Ulaştırma Bakanı Sayın Ekrem PAKDEMİRLİ,

tarafından kabul edilmiştir.

Taraflar aşağıdaki gündemi tetkik ve kabul etmişlerdir :

I — TİCARİ İLİŞKİLER

II — EKONOMİK, BİLİMSEL VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ

I — TİCARİ İLİŞKİLER

1) Taraflar, 1986 - 1988 dönemi içerisinde ticari mübadelelerin durumunu gözden geçirmişler ve bu mübadelelerin toplam hacminin iki ülke ekonomilerinin potansiyellerine uygun düşmediğini kaydetmişlerdir.

Taraflar, Fas lehine süregelen ticaret dengesi açığını azaltmak ve ikili ticaretlerini geliştirmek amacıyla, Türkiye'den alımlarını artırmak üzere Fas tarafınca gösterilen gayretleri memnuniyetle not etmişlerdir.

Heyetler, Fas iş adamlarının 1986 ve 1987 yıllarında Türkiye'de düzenlenmiş ve iki ülke arasındaki ticari işbirliğinin geliştirilmesi hususunda uygun fırsatların belirlenmesiyle sonuçlanan ziyaretlerinden memnuniyet duymuşlardır.

2) Taraflar, iki ülke arasında mübadele edilen ürünler muhteviyatının daha fazla çeşitlendirilmesi amacıyla, müteşebbisleri arasındaki temasların artırılmasını ve her iki ülkede düzenlenen fuar ve sergilere karşılıklı olarak iştirakin teşvik edilmesini kararlaştırmışlardır.

3) Türk tarafı, Fas'a ihraç imkânı olan endikatif mahiyetteki bir Türk ürünleri listesini Fas tarafına tevdi etmiştir.

Fas tarafı, bu listenin, özellikle Fas Sanayi ve Ticaret Odaları Federasyonu ile Fas Genel Ekonomik Konfederasyonu vasıtasıyla, ilgili ithalâtçılar nezdinde dağıtımının yapılacağını vadetmiştir.

4) Karma Komisyon'un 3. Dönem Toplantısı sırasında belirlenmiş ürünler sözkonusu edildiğinde aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalınmıştır :

— Kütükler konusunda :

Türkiye Demir Çelik İşletmeleri 1989 yılı için, fiyat ve teslim şartları kendisiyle Fas ilgili ithalâtçıları arasında ortak bir anlaşma ile kararlaştırılacak 30.000 - 40.000 ton kütük ve diğer demir çelik mamullerini vermeye hazır bulunmaktadır. Diğer taraftan, Türk demir çelik özel sektör kuruluşları Fas'ın demir çelik ürünleri ihtiyacını karşılama hususunda özel ilgi göstermişlerdir.

— Çay konusunda :

Türkiye Çay Kurumu (ÇAYKUR) Türkiye - Fas Karma Komisyonu 3. Dönem Tutanağında kararlaştırılan miktar ve takvime uygun olarak Fas'a yeşil çay teslimi konusunda gerekli önlemleri almıştır.

5) Fosfat konusunda, Fas tarafı, Türkiye'ye fosforik asit teslimatlarının artırılması yanısıra, ham fosfat teslimatı hususunda çok arzulu olduğunu belirtmiştir.

Fas tarafı, Fas Fosfat Ofisi'nin alacaklarının ödenmesi konusunda bazı Türk kuruluşları tarafından vaki gecikmelerden doğan endişesini belirtmiştir.

Türk tarafı, ham fosfat ve fosforik asit alımlarının hiçbir sınırlamaya tabi olmadan ihaleler yoluyla yapıldığına ve bunların miktarındaki bir artışın ikili ticaret dengesinin gelişmesine bağlı olarak nazarı itibare alınabileceğine dikkati çekmiştir.

6) Taraflar, iki ülkenin özel teşebbüsleri arasında ekonomik ve ticari işbirliğini güçlendirmeye yönelik uygun bir kadronun kurulmasının önemine işaret etmişler ve bu cümleden olmak üzere, ilgili mesleki kuruluşlarını, bir anlaşma akdetmek üzere, biraraya gelmeleri için davet etmeye karar vermişlerdir. Bu amaçla, Türkiye Ticaret, Sanayi ve Borsalar Birliği mümkün olan en müsait zamanda Fas iş adamlarından müteşekkil bir heyeti kabul etme arzusunu dile getirmiştir.

7) Taraflar, özellikle üçüncü ülkelerde faaliyet göstermek amacıyla sanayi ve ticaret sektöründe ortak şirketler kurulmasının teşvik edilmesini kararlaştırmışlardır.

II — EKONOMİK VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ

1) Sanayi

Taraflar, Fas Sınai Kalkınma Ofisi (ODI)'nin himayesinde 1986 yılında Türkiye'de iş adamları arasında yapılan görüşmelerden memnuniyet duymuşlar ve aşağıdaki sektörlerde işbirliği yapılmasına iki tarafın ilgi duyduklarını teyid etmişlerdir.

— Mekanik ve elektro-mekanik sanayii;

— Otomobil komponentleri;

— Telekomünikasyon malzemeleri;

— Tarıma dayalı gıda sanayii;

— İnşaat malzemeleri;

Türk tarafı, anahtar teslimi çimento, şeker, elektro-mekanik malzemeler ve mobilya fabrikaları vermeye hazır olduğunu belirtmiştir. Fas tarafı, Fas'ın ilgili sektörlerinin bilgisine sunulacak bu öneriyi dikkatle not etmiştir.

Taraflar, bu sektörleri ilgilendiren her türlü doküman mübadelesinde ve sözü edilen alanlarda ülkelerinin uzmanları arasındaki temasların kolaylaştırılmasında mutabık kalmışlardır.

Fas tarafı, bu çerçevede, telekomünikasyon, elektrik ve elektronik sektörlerinin temsilcilerinin Türkiye'ye gönderilmelerini öngörmektedir.

Türk tarafı ise, tarım sanayii, inşaat malzemeleri ve otomobil yedek parçaları sektörlerinin temsilcilerini Fas'a gönderme istemini vurgulamıştır.

Bu temsilcilerin gönderilmesine ilişkin masraflar, Tarım bölümü içindeki paragrafta mutabık kalınan şartlara uygun olarak yüklenilecektir.

2) Turizm

Taraflar, turizm alanında bir anlaşmanın hazırlanmasına imkân tanımak üzere en yakın zamanda incelemelere başlanmasında mutabık kalmışlar ve bu sektörü ilgilendiren, özellikle yatırımlar, eğitim, pazarlama ve sektörle ilişkili tüm diğer konularda her türlü doküman ve bilgi teatisini kararlaştırmışlardır.

3) Ulaştırma

Taraflar, Türk Ulaştırma Bakanı'nın Fas'ı ziyaretini müteakip, 1987 Mart ayında iki ülke arasında gündeme gelen Deniz Ulaştırma Anlaşması'nın imzalanmasından memnuniyet duymuşlardır.

Heyetler, iki ülke arasında ticaret trafiğini geliştirmek üzere, gerekli ulaşım vasıtalarının hizmete konulması hususundaki arzularını ifade etmişlerdir.

Heyetler aynı zamanda, iki ülkenin sivil havacılık alanındaki uzmanları arasında toplantılar düzenlenmesini kararlaştırmışlardır.

Türk tarafı, iki ülke arasında kruvaziyer gezilerin düzenlenmesini teminen, Fas tarafınca turistik amaçlı bir deniz hattının açılması arzusunu izhar etmiştir.

Fas tarafı bu teklifi dikkatle not etmiş ve inceleyeceğini vadedmiştir.

Taraflar, gemi inşaatı ve tamiri alanında işbirliğinin artırılması yönünde duydukları ilgiyi tekrarlamışlardır.

4) Telekomünikasyon

Taraflar, INTELSTAT üzerinden doğrudan bir telefon hattı kurulması için işbirliğinin artırılmasında anlaşmışlardır.

Türk tarafı, deneme ve onay için SPACE NET EX-100/200 tipi iki santralin Türk Şirketi NETAŞ tarafından yakın tarihte Fas'a gönderildiğini Fas tarafına bildirmiştir.

5) İnşaat ve Mühendislik

Taraflar, Fas Bayındırlık, Meslekî Eğitim ve Kadroların Yetiştirilmesi Bakanı Sayın Mohamed KABBAL'ın 1986 yılında Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyareti memnuniyetle kaydetmişler ve Türk müteşebbislerinin Fas tarafından açılan baraj inşaatı ihalelerine iştirakinden duydukları memnuniyete işaret etmişlerdir.

Türk tarafı, Türk şirketlerinin konut ve bayındırlık işlerinin muhtelif alanlarında daha büyük bir şekilde iştirak imkânları bulunduğunu yinelemiştir.

Fas tarafı bu konuda, mer'î Fas mevzuatı çerçevesinde Fas Krallığı tarafından açılan ihalelere Türk kuruluşlarınca iştirak edilmesi imkânı üzerinde tekrar durmuştur.

Türk Bayındırlık ve İskân Bakanı ile bayındırlık ve iskân sektörü temsilcilerinin Fas'a yapacakları müteakip ziyaretler, iki ülke arasında bu alandaki işbirliğinin güçlendirilmesine imkân verecektir.

6) Tarım

Taraflar, tarım, orman, hayvancılık, su ürünleri ve gıda sanayii alanlarında bilgi ve doküman mübadelesi yapılması hususunda mutabık kalmışlardır.

Türk tarafı, Faslı uzmanlara aşağıdaki alanlarda 2-3 haftalık sürelerle Türkiye'de stajlar düzenlenebileceğini bildirmiştir.

- Veterinerlik hizmetleri (2 uzman)
- Suni tohumlama (2 uzman)
- Toprağın düzenlenmesi ve erozyonun kontrolü (2 uzman)
- Tarımsal mekanizasyon (2 uzman)
- Tarım alanında kadının rolü (2 uzman)

Stajyerlerin masrafları şu şekilde paylaşılacaktır : Ulaşım ve genel masraflar gönderen ülkeye, işe ve ibate masrafları misafir eden ülkeye ait olacaktır.

7) Madenler

Fas tarafı, iki ülkede maden arama, çıkarma ve değerlendirme alanlarında işbirliği fırsatlarını Türk tarafına bildirmiştir.

Türk tarafı, Fas tarafının önerisini dikkatle not etmiştir.

Heyetler, çalışmalarına hakim olan açık yüreklilik ve dostluk havasından duydukları memnuniyeti belirtmişlerdir.

Karma Komisyonun gelecek toplantısının Rabat'da yapılması ve toplantı tarihinin diplomatik kanaldan tesbit edilmesi hususunda mutabık kalınmıştır.

Ankara'da 1 Ekim 1988 tarihinde her ikisi de geçerli olmak üzere Fransızca dilinde iki nüsha düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

Adına

Mehmet YAZAR

Fas Krallığı Hükümeti

Adına

Moulay Zine ZAHIDI

T Ü R K H E Y E T İ

- Mehmet YAZAR : Devlet Bakanı, Türk Heyeti Başkanı
- Aydemir ALPKAYA : Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, İthalât Genel Müdürü
(Teknik Heyet Başkanı)
- Gültekin ARAL : Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Müşaviri
- Can TAŞPINAR : Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Anlaşmalar Genel
Müdürlüğü, Afrika Dairesi Başkanı
- Muzaffer SOĞANLI : Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Anlaşmalar Genel
Müdürlüğü, Şube Müdürü
- Melek URCU : Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Anlaşmalar Genel
Müdürlüğü, Şube Müdürü
- Ali YAKAL : Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, İbracat Genel
Müdürlüğü, Şube Müdürü
- Mehmet EMRE : Dışişleri Bakanlığı, Ortadoğu ve Magrep Ülkeleri ile
Ekonomik İşler Daire Başkanlığı, Şube Müdürü
- Şükrü MANAV : Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı, Şube Müdürü

- Ömer Faruk GÜRCAN** : Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Şube Müdürü
Sibel AKÇAĞARMAN : Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, İthalat Genel
Müdürlüğü, Uzman
Nejat URAL : Çay-Kur Genel Müdürü
Mete ŞAŞMAZ : Türkiye Demir Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü,
Daire Başkanı
Oktay GÜÇYETER : Türkiye Gübre Sanayii A.Ş. Hammadde Dış Alım Müdürü
Hasan DEMİRCİ : Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret
Borsaları Birliği, Uzman
Kâmuran GÜRAKAN : Türkiye Müteahhitler Birliği Yönetim Kurulu Üyesi

F A S H E Y E T İ

- Moulay Zine ZAHIDI** : Başbakan Nezdinde Ekonomik İşlerden Sorumlu Bakan,
Fas Heyeti Başkanı
Boubker CHERKAUI : Fas Krallığı'nın Ankara Büyükelçisi
Mohamed BENOMAR : Dışişleri ve İşbirliği Bakanlığında Teknik İşbirliği
Kısım Amiri
Haddou SAADI : Dışişleri ve İşbirliği Bakanlığı, İkili Ekonomik İşbirliği
Müdürlüğünde Danışman
Allal RACHDI : Sanayi ve Ticaret Bakanlığında Uluslararası Anlaşmalar
ve Mevzuat Kısım Amiri
Ahmed BENCHRIF : Bayındırlık, Mesleki Eğitim ve Kadroların Yetiştirilmesi
Bakanlığında Teçhizat Kısım Amiri
Munkia MESTASSI : Ekonomik İşlerden Sorumlu Bakan Nezdinde Danışman
Mohamed MOLATO : Fas Fosfat, Şirketi (OCP) Temsilcisi
Abdellatif METTIOUI : Fas Fosfat Şirketi (OCP) Temsilcisi
Aziz KADIRI : Fas Krallığının Ankara'daki Büyükelçiliğinde İkinci Katip
Mohamed KHANNOUSSI : Hazine ve Dış Finansman Müdürlüğünde Müfettiş

PROCES-VERBAL DE LA QUATRIEME COMMISSION MIXTE
ECONOMIQUE TURCO-MAROCAINE

(Ankara, du 29 Septembre au 1er Octobre 1988)

La quatrième session de la Commission Mixte Economique Turco-Marocaine s'est tenue à Ankara du 29 Septembre au 1er Octobre 1988.

La Délégation Turque était présidée par Son Excellence Monsieur Mehmet YAZAR, Ministre d'Etat.

La Délégation Marocaine était présidée par Son Excellence Monsieur Moulay Zine ZAHIDI, Ministre Délégué auprès du Premier Ministre Chargé des Affaires Economiques.

La composition des deux délégations figure en annexe du présent Procès-Verbal.

Dans son allocution d'ouverture, le Président de la Délégation Turque a mis en relief le fait que les présentes relations économiques et commerciales actuelles ne reflètent pas le potentiel réel des deux pays et a souligné la nécessité du développement et de la diversification de ces relations d'une manière équilibrée et a mentionné, dans ce but, l'importance des visites d'affaires entre les entreprises des deux parties et de l'encouragement à la participation aux foires et expositions organisées dans les deux pays.

En réponse, le Président de la Délégation Marocaine a mis l'accent sur la volonté du Gouvernement du Royaume du Maroc de développer la coopération économique existante entre les deux pays.

Monsieur le Ministre Moulay Zine ZAHIDI a informé la partie turque de la récente adoption par le Maroc d'un plan d'orientation qui offre de larges possibilités d'action susceptibles d'intéresser les opérateurs économiques turcs.

Durant son séjour à Ankara et en marge des travaux de cette session, Son Excellence Monsieur le Ministre Moulay Zine ZAHIDI, a été reçu par:

- Son Excellence Monsieur Kaya ERDEM, Ministre d'Etat et Vice Premier Ministre
- Son Excellence Monsieur Cemil ÇIÇEK, Ministre d'Etat
- Son Excellence Monsieur I.Sefa GİRAY, Ministre des Travaux Publics et du Logement
- Son Excellence Monsieur Ekrem PAKDEMİRLİ, Ministre des Transports.

Les deux délégations ont examiné et adopté l'ordre du jour suivant:

I- RELATIONS COMMERCIALES

II- COOPERATION ECONOMIQUE, SCIENTIFIQUE ET TECHNIQUE

I- RELATIONS COMMERCIALES:

1) Les deux parties ont passé en revue la situation de leurs échanges commerciaux au cours de la période 1986-1988 et ont constaté que le niveau du volume global de ces échanges ne correspond pas aux potentialités des économies des deux pays.

Elles ont noté avec satisfaction les efforts entrepris par la partie marocaine pour augmenter ses achats en Turquie en vue de réduire le déficit de la balance commerciale qui persiste en faveur du Maroc et de développer leur commerce bilatéral.

Les deux délégations se sont félicitées des missions d'hommes d'affaires marocains organisées en Turquie en 1986 et 1987 et qui ont abouti à l'identification d'opportunités intéressantes pour le développement de la coopération commerciale entre les deux pays.

2) En vue de diversifier davantage la gamme des produits échangés entre les deux pays, les deux parties sont convenues d'intensifier les contacts entre leurs opérateurs économiques et d'encourager la participation réciproque aux foires et expositions organisées dans chacun des deux pays.

3) La partie turque a remis à la partie marocaine une liste indicative des produits turcs susceptibles d'être exportés vers le Maroc.

La partie marocaine a promis de diffuser cette liste auprès des importateurs concernés notamment par le biais de la Fédération des Chambres de Commerce et d'Industrie du Maroc et de la Confédération Générale Economique Marocaine.

4) S'agissant des produits identifiés lors de la troisième session de la Commission Mixte, il a été convenu ce qui suit:

-Pour les billettes:

La Société Anonyme Turque de Fer et d'Acier est disposée à fournir pour l'année 1989, une quantité de 30.000 à 40.000 tonnes de billettes et autres produits sidérurgiques dont les prix et les conditions de livraison seront convenus d'un commun accord entre ladite société et les importateurs marocains concernés. En outre, les entreprises privées turques du secteur sidérurgique ont montré un intérêt particulier pour l'approvisionnement du Maroc en produits sidérurgiques.

- Pour le thé:

L'Office du Thé de Turquie "ÇAYKUR" a pris les mesures adéquates en vue de livrer le thé vert au Maroc suivant le calendrier et les quantités convenues dans le procès verbal de la troisième session de la Commission Mixte Maroco-Turque.

5) Concernant les phosphates, la partie marocaine a manifesté son vif souhait pour la livraison de phosphates bruts à la Turquie ainsi que l'accroissement des livraisons d'acide phosphorique.

Elle a manifesté son inquiétude au sujet des retards apportés par certaines entreprises turques dans le règlement des créances dues à l'Office Chérifien des Phosphates.

La partie turque a souligné que ses achats de phosphates bruts et d'acide phosphorique ne sont soumis à aucune restriction et font l'objet d'appels d'offres et qu'un accroissement peut être envisagé en liaison avec l'évolution de la balance commerciale bilatérale.

6) Les deux parties ont souligné l'importance de la création d'un cadre adéquat pour renforcer la coopération commerciale et économique entre les opérateurs privés des deux pays. Elles sont convenues d'inviter les associations professionnelles concernées à se rencontrer pour conclure un accord à cet effet. Dans ce but, l'Union des Chambres de Commerce, d'Industrie et de Bourse de Turquie a émis le souhait de recevoir une délégation marocaine d'hommes d'affaires dans les meilleurs délais possibles.

7) Les deux parties sont convenues d'encourager la création d'entreprises conjointes dans le secteur industriel et commercial en vue d'opérer notamment sur des marchés tiers.

II-COOPERATION ECONOMIQUE ET TECHNIQUE

1) Industrie

Les deux parties se félicitent des rencontres, entre les hommes d'affaires, effectuées en Turquie en 1986 sous l'égide de l'Office de Développement Industriel (ODI) et confirment l'intérêt des deux parties de coopérer dans les secteurs suivants:

- Industrie mécanique et électro-mécanique;
- Composants automobiles;
- Matériel de télécommunications;
- Industrie agro-alimentaire;
- Matériaux de construction;

La partie turque a manifesté sa disponibilité à fournir des usines clé-en-main du ciment, du sucre, du matériel électro-mécanique et des meubles. La partie marocaine a pris bonne note de cette proposition qui sera portée à la connaissance des secteurs intéressés du Maroc.

Les deux parties ont convenu de procéder à l'échange de toute documentation intéressant ces secteurs et à la facilitation des contacts entre leurs experts dans les domaines précités.

Dans ce cadre, la partie marocaine envisage l'envoi en Turquie des représentants des secteurs de la télécommunication, de l'électricité et de l'électronique.

De son côté, la partie Turque retient le principe de l'envoi au Maroc des représentants des secteurs de l'industrie agricole, des matériaux de construction et des pièces de rechange de véhicules.

Les frais afférents à l'envoi de ces représentants seront pris en charge conformément aux modalités convenues dans le paragraphe réservé au volet agricole.

2) Tourisme

Afin de permettre la préparation d'un accord dans le domaine du tourisme, les deux parties ont convenu d'entamer des consultations dans les délais les plus rapprochés. Elles ont décidé d'échanger toutes documentations et informations intéressant ce secteur et notamment celles relatives aux investissements, à la formation, au marketing et toute autre question s'y rapportant.

3) Transports

Les deux parties se félicitent de la signature de l'accord sur le transport maritime entre les deux pays intervenu au mois de Mars 1987 à la suite de la visite au Maroc du Ministre turc des Transports.

Les deux délégations expriment leur souhait pour la mise en place des moyens de transport nécessaires au développement du trafic commercial entre les deux pays.

Elles conviennent également de l'organisation de réunions entre les experts des deux pays dans le domaine de l'aviation civile.

La partie turque a exprimé son désir pour l'ouverture par le Maroc d'une ligne touristique maritime pour l'organisation de croisières entre les deux pays.

La partie marocaine a pris note de cette proposition et a promis de l'étudier.

Les deux parties renouvellent leurs intérêts pour l'intensification de la coopération dans le domaine de la construction et de la réparation navale.

4) Télécommunications

Les deux parties conviennent d'intensifier leur coopération pour la création d'une ligne téléphonique directe via INTELSAT.

La partie turque a informé la partie marocaine de l'envoi récent au Maroc de deux centrales SPACE NET EX-100/200 par la société turque NETAŞ pour essai et approbation.

5) Construction et Ingenierie

Les deux parties enregistrent avec satisfaction la visite effectuée en Turquie en 1986 par Monsieur Mohamed KABBAJ, Ministre des Travaux Publics, de la Formation Professionnelle et de la Formation des Cadres et se félicitent de la participation des entreprises turques aux appels à la concurrence lancés par le Maroc pour la construction des barrages.

La partie turque a renouvelé la disponibilité de ses entreprises à une plus grande participation dans les diverses branches du bâtiment et des travaux publics.

La partie marocaine a réaffirmé à ce sujet la possibilité pour les entreprises turques de prendre part, dans le cadre de la réglementation marocaine en vigueur, aux appels d'offres internationaux lancés par le Royaume du Maroc.

Les visites prochaines au Maroc du Ministre turc des Travaux Publics et du Logement ainsi que des représentants du secteur du bâtiment et des travaux publics permettront de renforcer la coopération dans ce domaine entre les deux pays.

6) Agriculture

Les deux parties ont convenu d'échanger des documents et des informations portant sur les domaines de l'agriculture, des forêts, de l'élevage, des produits aquatiques et de l'industrie alimentaire.

La partie turque a fait part à la partie marocaine de sa disposition à organiser des stages en Turquie au bénéfice d'experts marocains, pour des périodes allant de deux à trois semaines et ce, dans les domaines suivants:

- Services vétérinaires (deux experts)
- Insémination artificielle (deux experts)
- Aménagement de la terre et le contrôle de l'érosion (deux experts)
- Mécanisation agricole (deux experts)
- Rôle de la femme dans le domaine agricole (deux experts)

Les frais des stagiaires se répartissent comme suit: les frais de transport et les frais généraux seront à la charge du pays d'origine, les frais d'hébergement et de séjour seront à la charge du pays hôte.

7) Mines

La partie marocaine a fait part à la partie turque des opportunités de coopération dans les domaines de la recherche, de l'extraction et de la valorisation minière dans les deux pays.

La partie turque a pris bonne note de la proposition marocaine.

Les deux délégations se sont félicitées de l'ambiance empreinte de franchise et d'amitié qui a caractérisé leurs travaux.

Il a été convenu que la prochaine réunion de la Commission Mixte Economique aura lieu à Rabat et que la date en sera fixée par la voie diplomatique.

Fait à Ankara, le 1er Octobre 1988 en deux exemplaires originaux en langue française, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement de
la République de Turquie

Mehmet YAZAR

Pour le Gouvernement
du Royaume du Maroc

Moulay Zine ZAHIDI

DELEGATION TURQUE

S.E.M Mehmet YAZAR	: Ministre d'Etat, Chef de la Délégation
M.Aydemir ALPKAYA	: Directeur Général des Importations au Sous-Secrétariat d'Etat pour le Trésor et le Commerce Extérieur (Chef de la Délégation Technique)
M.Gültekin ARAL	: Conseiller au Ministère des Travaux et du Logement
M.Can TAŞPINAR	: Directeur de Département de l'Afrique à la Direction Générale des Accords Internationaux au Sous-Secrétariat d'Etat Pour le Trésor et le Commerce Extérieur

M. Muzaffer SOĞANLI : Directeur de Section à la Direction Générale des Accords Internationaux au Sous-Secrétariat d'Etat pour le Trésor et le Commerce Extérieur

Mlle Melek URDU : Directrice de Section à la Direction Générale des Accords Internationaux au Sous-Secrétariat d'Etat pour le Trésor et le Commerce Extérieur

M. Ali YAKAL : Directeur de Section à la Direction Générale des Exportations au Sous-Secrétariat d'Etat pour le Trésor et le Commerce Extérieur

M. Mehmet EMRE : Directeur de Section à la Direction des Affaires Economiques avec les Pays du Moyen Orient et du Maghreb au Ministère des Affaires Etrangères

M. ŞÜkrü MANAV : Directeur de Section au Ministère de l'Agriculture de la Forêt et des Affaires Rurales

M. Ömer Faruk GÜRCAN : Directeur de Section au Ministère de l'Industrie et du Commerce

Mlle Sibel AKÇAHARMAN : Experte à la Direction des Importations au Sous-Secrétariat d'Etat pour le Trésor et le Commerce Extérieur

M. Nejat URAL : Directeur Général de l'Office de Thé (ÇAYKUR)

M. Metê ŞAŞMAZ : Directeur de Département à la Société Anonyme Turque de Fer et d'Acier

M. Oktay GÜÇYETER : Directeur des Importations des Matières Premières à la Société Anonyme Turque de l'Industrie d'Engrais (TÜGSAŞ)

M. Hasan DEMİRCİ : Expert à l'Union des Chambres de Commerce de l'Industrie, des Bourses et de Commerce Maritime

M. Kamuran GÜRAKAN : Membre du Conseil d'Administration de l'Union Turque d'Entrepreneur pour la Construction et l'Installation

LA DELEGATION MAROCAINE

- S.E.M. Moulay Zine ZAHIDI : Ministre Délégué auprès du Premier
Ministre Chargé des Affaires
Economiques.
- M. Boubker CHERKAQUI : Ambassadeur de Sa Majesté le Roi
à Ankara.
- M. Mohamed BENOMAR : Chef de Division de la Coopération
Technique au Ministère des Affaires
Etrangères et de la Coopération.
- M. Munkia MESTASSI : Conseiller auprès de Monsieur le
Ministre, Chargé des Affaires
Economiques.
- M. Haddou SAADI : Conseiller à la Direction de la
Coopération Economique Bilatérale
au Ministère des Affaires
Etrangères et de la Coopération.
- M. Allal RAGHDI : Chef de Division des Accords
Internationaux et de la Réglementation
au Ministère du Commerce et de
l'Industrie.
- M. Ahmed BENCHRIF : Chef de Division des Equipements
au Ministère des Travaux Publics,
de la Formation Professionnelle
et de la Formation des Cadres.
- M. Mohamed MOLATO : Représentant de Groupe de l'Office
Chérifien des Phosphates (OCP)
- M. Abdellatif METTIOUI : Représentant de Groupe de l'Office
Chérifien des Phosphates (OCP)
- M. Mohamed KHANNOUSSI : Inspecteur à la Direction du Trésor
et du Finance Extérieur
- M. Aziz KADIRI : Deuxième Secrétaire à l'Ambassade
du Royaume du Maroc à Ankara.